

Canberra 1991 – Et fruktbart kaos?

TROND BAKKEVIG

I forbindelse med den siste generalforsamlingen i Kirkenes Verdensråd har det vært fremhevet at forhandlingene var vanskelige, det teologiske resultat var magert, men liturgisk og gudstjenestelig hadde det hele vært en stor opplevelse. For de fleste som deltok i Vancouver i 1983 og i Canberra nå i 1991 tror jeg denne observasjonen stemmer. Det inntrykk som avtegner seg er at man i Kirkenes Verdensråds sammenheng nok er gode til å arrangere gudstjenester, men at utbyttet av generalforsamlingen ikke blir det man ønsker. Den viktigste målestokk ser ut til å være godt lesbare og intellektuelt stimulerende dokumenter og gode forhandlinger.

For om generalforsamlingen fungerte godt som gudstjenestefelleskap, fungerte den svært dårlig som organisasjon. Plenumsseksjonene ble langvarige, til dels traumatiske opplevelser hvor dirigentskapet totalt mistet styringen over debatt og fremdrift. På toppen av alt dette kom de innholdsmessige presentasjonene som stort sett var lagt opp som dårlige tablåer eller fremføringer hvor plenum ikke skulle gjøre annet enn å lytte og se. Til sammen ga dette inntrykk av en generalforsamling hvor det forhåndsprogrammerte fikk lov til å beherske hele totalbildet, og hvor innspill fra generalforsamlingens side bare endte i kaos. Dette kunne ha blitt annerledes hvis arbeidet i underseksjonene og de mindre gruppene hadde fungert godt. Det gjorde det i enkelte seksjoner og enkelte grupper, men i svært mange fungerte det ikke. Så kan man stille spørsmålet: Skyldes alt dette dårlige organisasjonsevner? Det gjorde det utvilsomt også, men jeg tror ikke det var det viktigste.

Det er to forhold som har spilt en stor rolle for å forme Kirkenes Verdensråd de senere årene. Det ene er at Kirkenes Verdensråd har tatt opp flere og flere saker, og på mange måter blitt et fokus for alle gode anliggender verden over. Derfor blir sakskartet allerede i utgangspunktet stort – og det forstørres underveis. Dette vanskeliggjør konsentrert arbeid med sentrale, men kompliserte spørsmål. Det andre

forholdet er at hele Kirkenes Verdensråds organisasjon er preget av at alle grupper skal være representert på alle nivåer og ved alle aktiviteter i organisasjonen. En sak er at kvinner skal være representert på lik linje med menn. Det er riktig og vanskelig, men ikke uhåndterlig. Når det imidlertid i tillegg til dette kommer at ungdom, ortodokse, urbefolkninger, verdensdelere og til dels konfesjoner også skal være representert som ordstyrere, sekretærer, rapportører o.l., så skjønner man at det er vanskelig å skaffe kvalifiserte folk i alle posisjoner. Det å tilhøre en gruppe representerer i seg selv en kvalifikasjon, men når man til slutt risikerer å sitte med kvotetilhørighet som den eneste kvalifikasjon, skjønner man at det er en del håndverksmessige ting i forbindelse med avviklingen av en generalforsamling som blir vanskeliggjort. Slik ble det da også i Canberra. Heretter bør det være åpenbart at kvoteproblematikken må løses på andre måter.

Det har vært reist skarp og heftig kritikk av den innholdsmessige siden ved Canberra, både fordi den ved visse anledninger kunne synes å ha gal profil og fordi den ikke brakte oss særlig videre. Jeg tror det er for tidlig å avlegge denne type dommer. På en del punkter kan det i ettertid vise seg at Canberra har brakt oss flere skritt fremover. Det følgende er ikke en utfyllende rapport fra Canberra. Det er et forsøk på å etterspørre hva slags teologisk testamente generalforsamlingen etterlot seg.

Kirkens enhet

Når en kirkelig organisasjon samler tusen delegater fra alle verdens kanter, er ikke formålet bare å produsere gode dokumenter eller gode diskusjoner. Det er også å vise at vi på tvers av alle konfesjonelle og nasjonale motsetninger faktisk er et fellesskap som har karakter av å være noe annet enn et meningsfellesskap. Dette kommer klarest og sterkest til uttrykk i gudstjenestene. Vi ber sammen, vi hører Guds ord sammen, vi synger sammen, og vi kjenner og vet at vi holdes sammen av noe som er både dypere og rikere enn det vi måtte ha av felles meninger. Derfor er også smerten så stor når det viser seg at vi ikke kan møtes i det som er kjernen av det kristne gudstjenestefellesskap, nemlig nattverdfeiringen. Likevel er det ganske enkelt et faktum at en generalforsamling faktisk langt på vei fungerer godt på kirkelige premisser. Vi opplever at det av konfesjonelle eller av teologiske grunner ikke er komplisert å formulere et felles liturgisk språk og føle oss hjemme i dette. Dette er en landevinning i den økumeniske bevegelse som i seg selv er et viktig resultat av virksomheten de siste hundre år.

Denne erfaringen burde også få oss til å stille spørsmål om metoden

i arbeidet for kirkelig enhet. Har vi gått den riktige vei inn i problemet? Vi ser ut til å ha begynt ved å stille spørsmål om vi kan finne formuleringer som kan fremme kirkelig enhet. Men her stanger vi stadig hodet i veggen, bl.a. fordi samstemte formuleringer ikke bringer praktiske forandringer. På den annen side erfarer vi at det faktisk er mulig å formulere et enhetspråk i det som er en spesifikk kirkelig sammenheng, nemlig den gudstjenestlige. Enda viktigere er det at dette er et språk som faktisk fungerer. Dette ser imidlertid ikke ut til å få noen konsekvenser for hva vi mener å ha oppnådd med våre enhetsbestrebelsler. Med andre ord tar jeg til orde for å gjøre generalforsamlingenes gudstjenestlige opplevelser relevante for hvordan vi formulerer problemene omkring kirkelig enhet og hvilke løsninger vi kan se på disse.

Likevel tror jeg et av de punkter hvor det vil vise seg at har brakt arbeidet innenfor Kirkenes Verdensråd fremover, er i det spesielle vedtaket om kirkens enhet som generalforsamlingen som helhet gjorde. Dette ble laget som en spesiell del av rapporten fra seksjon 3, men ble hentet frem og gjort til gjenstand for en egen diskusjon og et spesielt vedtak. Ved dette ønsket generalforsamlingen både å markere at arbeidet med kirkens enhet er et kjernespor i Kirkenes Verdensråds arbeid og å markere en del posisjoner som i realiteten er en utfordring til posisjoner som enkeltkirker inntar i dagens økumeniske debatt.

Siden det har vært en del diskusjon om kristologiens plassering på generalforsamlingen, er det verdt å merke seg at dette vedtaket begynner nettopp i kristologien. Det sier at: «The purpose of the church is to unite people with Christ in the power of the Spirit, to manifest communion in prayer and action and thus to point to the fullness of communion with God, humanity and the whole creation in the glory of the Kingdom.» Det kristologiske utgangspunkt viser at enheten er basert i noe annet enn menneskelig erfaring og menneskelig virksomhet. Likevel viser vedtaket nettopp til at vi som kristne allerede har en erfaring av hva det vil si å leve i kristen enhet. Men ennå har ikke dette fått noen konsekvenser for kirkene, de fortsetter «to exist in division». Den enhet vi er kalt til, omtales som et «koinonia» som uttrykker seg i «the common confession of the apostolic faith; a common sacramental life entered by the one baptism and celebrated together in one eucharistic fellowship; a common life in which members and ministries are mutually recognized and reconciled; and a common mission witnessing to all people to the gospel of God's grace and serving the whole of creation». Det bemerkelsesverdige her er at generalforsamlingen vedtar, slik det mer eksplisitt heter senere i vedtaket, å anerkjenne hverandres dåp på basis av dokumentet om dåp, nattverd og embete (det såkalte Limadokumentet). For kirker

med en baptistisk dåpsoppfatning er det bemerkelsesverdig at de kunne være med på et slikt vedtak.

Likeledes er det påfallende at dokumentet ikke tar til orde for at kirkeenheten skal uttrykke seg i organisatorisk enhet. Det er tale om å anerkjenne hverandre, «to recognize in one another the one, holy, catholic and apostolic church in its fullness». Fellesskapet uttrykkes i anerkjennelsen og gjenkjennelsen, ikke i organisasjonen. Det synes å innebære at forskjellige kirkeordninger kan bestå side ved side. Det er en legitim ulikhet mellom kirkene. Vedtaket kan synes å være i strid med det som ble formulert i New Delhi, 1961, om at «the unity . . . is being made visible as all in each place who are baptized into Jesus Christ and confess him as Lord and Saviour are brought by the Holy Spirit into one fully committed fellowship . . .» New Delhi ser ut til å peke i retning av organisasjonsmessig enhet. Dette er fremdeles et viktig og legitimt anliggende som særlig er betydningsfullt for det lokale plan. Canberra-vedtaket er ikke noen fornektelse av dette. Snarere er det å forstå som et uttrykk for ønsket om å understreke at det allerede finnes en enhet, og at det derfor er viktig allerede nå å finne uttrykk for gjensidig anerkjennelse. Men det er grenser for akseptabel ulikhet. Når grensene for ulikheten skal trekkes opp, pekes det i vedtaket til Kristus. Det som gjør en felles bekjennelse av Kristus «as God and Saviour, the same yesterday today and forever» (Hebr. 13, 8). Kristologien blir prøvestenen. Samtidig kommer det klart frem at ulikhetene representerer en rikdom: «In Communion diversities are brought together in harmony as gifts of the Holy Spirit, contributing to the richness and fullness of the church of God.» Dette er en erfaring som kan bekreftes av alle som har deltatt i økumenisk arbeid.

På basis av denne innsikten utfordres kirkene til, slik det allerede er nevnt, å anerkjenne hverandres dåp og bruke den nikenske trosbekjennelse. Bemerkelsesverdig er det også at det her sies at det bør vurderes å åpne opp for «eucharistic hospitality», dvs. å slippe hverandres medlemmer til ved nattverdbordet. Det siste er en praksis de protestantiske kirkene har, men ikke de ortodokse. Likevel har de stemt for dette vedtaket. Det markerer i det minste at døren settes på gløtt. Generalsekretær Emilio Castro hadde i sin rapport til generalforsamlingen meget krast uttrykt at han hadde håpet dette var den siste generalforsamlingen hvor vi ikke kunne gå til samme nattverdbord. Dette var en uttalelse som på det tidspunkt fikk hårene til å reise seg på mange av de ortodokse deltagerne og som andre syntes var unødige provoserende. Nå viser det seg altså at de ortodokse også stemmer for dette vedtaket. Så gjenstår det å se hva det fører til.

Skapelsesteologien

Ved siden av nyvinningene i arbeidet med kirkens enhet, er det på skapelsesteologiens område at Canberra har brakt diskusjonen innenfor Kirkenes Verdensråd noe videre. Mens den fremtredende «barthianisme» innenfor Kirkenes Verdensråd i mange år bidro til at Gud og verden ble satt som motpoler, er det nå skjedd en nyorientering. Den begynte neppe i Canberra, men kommer klart til uttrykk her. Ved begynnelsen av den del av rapporten som handler om skapelsen står det: «The universe in all its beauty and grandeur manifests the glory of the Triune God who is the source of all life» (§ 13). Det synes klart at nyorienteringen nok mer skyldes innflytelse fra ortodoks enn fra luthersk teologi. Det viser seg blant annet i de elementer av sakramental forståelse av verden som også finnes i uttalelsen: «The sacramental Christian perspective influences our approach to the creation . . . we take up the created things of this world and offer them to God for sanctification and transfiguration so that they might manifest the kingdom, where God's will is done and the creation glorifies God forever» (§ 18). Rapporten understreker at verden er skapt av Gud av ingenting og at the «the Spirit has never ceased to sustain it» (§ 14). Ånden blir forbundet med skaperverket. Det er en tenkning som går igjennom hele sluttokumentet fra Canberra.

Denne tenkningen muliggjør også en ny forståelse av arven fra utbefolkningenes kulturer hvor denne åndssentrerte forståelsen av skaperverket er mer fremtredende enn den er hos oss. I sluttokumentet innrømmes det imidlertid at meningene er delte mellom de ulike deltagerne og kirkene, ikke minst utfra spørsmålet om hvordan man skal bringe disse perspektivene fra ikke kristne religioner inn i kristen teologi (§ 22). Den ånd som opprettholder skaperverket også er Guds Ånd, og Guds Ånd er Den Hellige Ånd. Hvordan så denne forståelse av Ånden skal relateres til den forståelse av skaperverket og den åndskraft som er til stede i ikke-kristne religioner, var det ikke bare deltagerne i Canberra som strevet med å forstå og bli enige om. Det er og blir et sentralt spørsmål innenfor vår egen teologi.

Spørsmålet er så om dette fører til en skapelsesteologi som inneholder den første og den tredje trosartikkel, men mangler den annen trosartikkel. Det ville føre til at kristologiens kritiske og korrigerende element mistes. Slik er det imidlertid ikke. Canberra-dokumentet (§ 17) taler om at menneskelig synd «has broken the covenant which God has made and subjected the creation to distortion, disruption and disintegration – to futility» (Rom. 8:20). De pakter som Gud har laget som det henvises til her, kan ikke være noe annet enn Noah-pakten (Gen.

9:1–17). Fremtiden for denne paktens beståen er Kristi forløsende verk som ikke bare bringer fornyelse av menneskelivet, men av hele Kosmos (Rom. 8:21). Denne fornyelsen innebærer at vi kan tro at paktsløftene fra Noah-pakten som relaterer til hele verdens fremtid, vil bli opprettholdt. Ved dette har kristologien, den annen trosartikkel, blitt koblet inn for at vi skal kunne skjelne mellom på den ene side Guds aktivitet som Skaper og Guds Ånds virke i verden, og på den andre side andre «ånders» virke. I tvertid er det imidlertid ikke vanskelig å se at nettopp på dette punkt burde kristologien ha vært utviklet og utnyttet mer og tydeligere. Det er også en mangel at det ikke står mer om sammenheng mellom Hellig Ånden og troen på Kristus.

En sterkere utfoldet kristologi kunne også ha gjort at man hadde unngått en annen tendens, nemlig at man på den ene siden understreker sammenhengen mellom første og tredje trosartikkel, og samtidig beskriver forsøket på å redde kloden fra undergang på en måte som grenser til misantropi. Det er nærmest som om mennesket blir et forstyrrende element i skaperverkets opprettholdelse av seg selv. Nå kan dette i og for seg være riktig observert, særlig hvis man betrakter kloden ut fra de siste to hundre års utvikling. Hvis man lager en skapelsesteologisk tenkning uten kristologi og antropologi, kan man se for seg et skaperverk hvor livsprosessene flyter fritt og livgivende, men da taler vi samtidig om en annen verden enn den vår Gud har skapt. Bibelen taler klart om mennesket som Guds ypperste skapning og om Kristi rolle i skapelsen.

Canberra unngikk disse fallgrubene, men det skal ikke nektes for at tendensene fantes. Derfor kunne man ønsket at dokumentet hadde markert disse anliggender tydeligere. For jeg forblir noe usikker på hva disse positive teologiske utsagnene om skaperverket innebærer. Jeg sporer en tendens til å identifisere skaperverket og naturen. Er dette riktig kan det fort lede til en skapelsesteologisk romantisering av naturen. Jeg savner en forståelse av skaperverket som den verden hvor mennesket også er medskaper, og hvor kulturen – vidt forstått – er å begripe innenfor samme økologiske og skapelsesteologiske horisont. Jeg savner med andre ord en positiv teologisk forståelse av verden – og en teologisk begrunnet sekularisering av skaperverket som helhet.

Misjon og dialog

Når Canberra så sterkt understreket at Guds ånd er virksom i alle kulturer, kan man spørre om det blir plass for noen egentlig misjonstenkning. Eller går det hele opp i en dialog hvor det bare påpekes at vi sammen skal søke sannhet og alle har sett brokker av denne? Det var

plass for misjon. Den fikk ikke stor plass i sluttdokumentet. Men den er der, og det er helt tydelig markert. I tråd med tenkningen fra San Antonio (og det at San Antonio nylig var avholdt er vel noe av grunnen til at misjonen ikke fikk stor plass i sluttdokumentet), ble det understreket at misjonen «needs to be in Christ's way» (§ 68). Dette innebærer at kirken i misjon representerer hele den måte Kristus opptrådte på i sitt møte med mennesker. Han hadde omsorg både for hele mennesket og hele dets livssituasjon. Misjon er «preaching, teaching and healing» (§ 68). Nærmest for å komme kritikere i møte sies det også «our conviction that Jesus Christ through the action og the Holy Spirit is God's saving presence for all is not hesitant or partial» (§ 68). Med andre ord, det er ingen tvil om at det er i Kristus det er frelse.

Misjonen, slik det drøftes innenfor denne rapporten, er imidlertid satt i sammenheng med dialog. Det skjer ikke for å redusere misjonens betydning, men fordi det i sammenhengen dreier seg om hva som skaper kirkelig og menneskelig fellesskap. Misjon er behandlet i samme seksjon som spørsmålet om kirkens enhet og enhet innenfor skaperverket som helhet. Det innebærer at man på den ene side kan gi misjonstenkningen skarpe kanter, slik jeg har referert, men samtidig understrekes det at «we seek to live in respect and understanding with people of other living faiths» (§ 69). Dette innebærer ikke at det kristne vitnesbyrd skal avsvettes, men at dette bæres frem innenfor et menneskelig fellesskap hvor vi må lære å leve i fred med hverandre. Nettopp der skal de menneskelige egenskaper som særpreget Kristus da han fremtrådte «i sin misjon» også prege oss. En viktig grunn til at dette sies, er den smertelige erfaring mange kristne har fra samfunn hvor «religion is a source of division, and religious language and symbols have been used to exacerbate conflicts» (§ 72). Derfor er det viktig å skape det man kaller »culture of dialogue» (§ 72). For kristne innebærer det: «We seek to witness to the truth that salvation is in Christ, but also to remain open to other people's expression of truth» (§ 72). Her skal man legge merke til at «the truth» er knyttet til Kristus, mens det andre mennesker uttrykker er «expression of truth», altså ikke «the truth». Det er ikke noe annet enn det Paulus taler om når han (Fil. 4, 8) taler om å gi akt på «alt som er edelt, rett og rent, alt som er verdt å elske og akte, all god gjerning og alt som fortjener ros».

Derfor er det også nødvendig å se at det man kaller «the critique of culture by the Gospel» også innebærer muligheten av «the culture questioning our understanding of the Gospel» (§ 70). Det er ikke vi som besitter sannheten, vi har mottatt den. Vi skal dele den med andre, men vi skal dele den i ydmykhet fordi vi vet at vi selv også står på mottaker-

siden. Derfor må vi være åpen for hva andre kan fortelle oss, samtidig som vi vet at vi står fast ved det vi selv skal formidle. Ved denne tenkningen har Canberra uttrykt både misjonens hjerteanliggende og uttrykt noe om den holdning vi er nødt til å gå med når vi skal formidle budskapet om Kristus i verden i dag.

Generalforsamlingens tema – «Kom Hellig Ånd, forny hele ditt skaperverk»

Generalforsamlingens tema var innenfor den moderne økumeniske bevegelse et nytt tema. For første gang hadde man satt den tredje trosartikkel i sentrum. Bortsett fra den første generalforsamling hvor tema var «Man's disorder and God's design», har alle generalforsamlingene hatt et tema som på en eller annen måte har vært knyttet til den andre trosartikkel – kristologien. Dette har vært en refleks av den dominerende kristosentriske tenkning innenfor de kretser som på mange måter har dominert den teologiske utvikling i Kirkenes Verdensråd, nemlig folk som har reformert-barthiansk og nord-atlantisk bakgrunn. Det at frigjøringssteologien utgjør et karakteristisk trekk ved den teologiske tenkningen innenfor Kirkenes Verdensråd i dag, har ikke uten videre forandret denne kristosentriske tenkning. Men samtidig har denne teologien vært en mellomstasjon på veien til den tredje trosartikkel. For frigjøringssteologiens krav om at teologien må ta utgangspunkt i menneskenes livssituasjon, har sammen med KVs dialogprogram gjort at teologien har nærmet seg menneskets religiøse erfaringer. Da kommer man raskt til spørsmålet om Guds Ånds virke i verden, både i og utenfor kirken. Dette knytter igjen forbindelsen til den første trosartikkel. På mange måter kan man altså ved denne generalforsamling tale om at man gikk «baklengs inn i triniteten» for å sitere Anne Marie Aagaard, en av de nyvalgte presidentene i Kirkenes Verdensråd.

I rapporteringen fra en generalforsamling er det ikke det tradisjonelle som vekker oppsikt, det er det nye. Det nye og mest radikale nye var denne gangen representert ved professor Chung Hyun-Kyung fra Sør-Korea. Hun holdt et av de to foredrag om generalforsamlingens tema. Når hun ble valgt, har nok det sammenheng med kvotesystemet innenfor Kirkenes Verdensråd. Det var helt nødvendig å ha en ortodoks, og ortodokse foredragsholdere er stort sett mannlige, derfor var det i tillegg nødvendig å ha en kvinne fra den såkalte tredje verden. Man kan diskutere om Sør-Korea tilhører den tredje eller den første verden. Kirkelig er det i hvert fall klart at koreanerne ikke mener de tilhører kirkens makt-sentrum. De oppfatter dette å ligge i det nord-atlantiske området.

Professor Hyun-Kyungs foredrag var derfor i første omgang å forstå som et forsøk på å relatere generalforsamlingens tema til koreansk kultur. Det er en kultur som tradisjonelt ikke er kristen. Ved at Ånden, og ikke kristologien ble valgt som innfallsvinkel til dette kulturmøtet, måtte dette bli et uventet møte. Det ble et møte som berørte alle som deltok i generalforsamlingen. Fremføringen av foredraget var også slik at det fikk en sansemessig opplevelsesdimensjon som bidro til å farve forståelsen av det intellektuelle innhold i det professoren fremførte. Dette førte i sin tur til at engasjementet omkring foredraget ble større, men man kan spørre om det bidro til å forsterke visse sider av foredraget som ikke nødvendigvis svarer til innholdet i den tekst man fikk og forelagt.

For innholdet i teksten var et energisk forsøk på å spore Guds Ånds virksomhet i denne verden i dag og prøve å forstå det på en slik måte at det kunne kommuniseres hennes egen kultur. Samtidig fører denne kommunikasjonen til at det også beriker kirkens forståelse av hva Helligånden er. På dette punkt har jeg vanskelig for å forstå at foredraget representerer noen alvorlig trussel mot kjernesannheter i den kristne tro. Svakheten ved foredraget ligger utvilsomt i en mangel på innreflektering av kristologien. Det gjør at den pneumatologi som foredraget formidler er utydelig. Så kan man selvfølgelig stille spørsmål om et kort foredrag skal dekke alle relasjoner mellom pneumatologien og trinitetsteologi. Jeg kjenner ikke professor Hyun-Kyungs teologi godt nok til å vite om kristologien forsvinner. I hennes foredrag var den imidlertid fraværende som et kritisk element til å skjelne mellom åndene. Som innlegg i den debatt vi nå må ha om forholdet mellom Helligånden, verden og kirken var det et nyttig og fruktbart innspill.

Så kan man spørre om professor Hyun-Kyungs foredrag er typisk for generalforsamlingen som helhet når det gjelder behandlingen av temaet «Kom Hellig Ånd – forny hele ditt skaperverk». Det var det helt klart ikke. Men jeg tror på den annen side at vi bare står ved begynnelsen av en nødvendig refleksjon over trinitetsteologiens betydning for økumenisk teologi. Fra luthersk hold har vi lenge tatt til orde for en sterkere skapelsesteologi, mens vi knapt har hatt noe konstruktivt bidrag når det gjelder pneumatologien. Ortodoks teologi har lært oss pneumatologi, men den blir slik jeg tidligere har vært inne på, noe luftig i skapelsesteologien. På barthiansk-reformert (i ulike varianter) hold har kristologien vært en alt dominerende nøkkel til forståelsen av de fleste teologiske problemer, noe som igjen har ført til den sjenerende tendens til kristianisering av all sosial-etisk virksomhet.

Det viktigste teologiske utbytte av Canberra er at den har gitt et

utgangspunkt for en videre refleksjon over trinitetsteologien. Kanskje kan dette føre til at vi bedre kan komme til rette både med kirkens sosial-etiske mandat og forståelsen av Guds virke i verden utenfor kirken. Slik sett tror jeg man kort kan oppsummere Canberra med å si at møtet til tross for alle sine svakheter er blitt et fruktbart utgangspunkt for videre arbeid med sentrale økumeniske og teologiske problemstillinger. Det viktigste med Canberra var kanskje ikke hva som positivt ble sagt, men hva det ble spurt etter.

Trond Bakkevig, f. 1948, cand. theol. MF 1974, dr. theol. 1984. Diverse stillinger i kirkelig, økumenisk og politisk sammenheng, gen.sekr. Mellomkirkelig Råd 1984—.

Canberra 1991: A fertile chaos?

A critical review of some of the major themes of the WCC General Assembly particularly relevant to mission, such as the unity of the church, creation theology, mission and dialogue, and pneumatology.